

AKADEMIA PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
im. Marii Grzegorzewskiej
INSTYTUT PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
02-353 Warszawa, ul. Szczęśliwicka 40
tel.: 22 589 36 58
-330-

Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

INSTYTUT PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

PROGRAM KURSU

Edukacja integracyjna i włączająca

EDYCJA I

DYREKTOR
Instytutu Pedagogiki Specjalnej

Ewa M. Kulesza
dr hab. Ewa M. Kulesza, prof. APS

KIEROWNIK KURSU
Edukacja integracyjna i włączająca

Paulina Zalewska
dr Paulina Zalewska

CHARAKTERYSTYKA KURSU

Nazwa kursu	Edukacja integracyjna i włączająca
Kierownik kursu	dr Paulina Zalewska
Termin realizacji kursu	23.03-24.05.2024
Wysokość opłaty za kurs	2 200,00 zł
Cele kursu	Zapoznanie kursantów z systemem kształcenia integracyjnego i włączającego oraz rolą nauczycieli w realizacji zadań z zakresu edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE).
Tematyka kursu (zagadnienia realizowane w trakcie kursu)	1. Pedagogika specjalna 2. Systemy wsparcia uczniów ze SPE w Polsce i na świecie 3. Teoretyczne podstawy dydaktyki specjalnej 4. Podstawy edukacji integracyjnej i włączającej 5. Diagnostyka w pedagogice specjalnej 6. Rola i kompetencje pedagoga wspierającego 7. Rodzina dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 8. Teorie wykluczenia społecznego 9. Indywidualizacja w pracy z uczniem - dostosowywanie wymagań edukacyjnych 10. Diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia 11. Metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych 12. Konstruowanie programów wychowawczych i profilaktycznych 13. Konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych
Przewidywana liczba kursantów (limit miejsc)	18

HARMONOGRAM ZAJĘĆ

Data	Dzień tygodnia	Liczba godzin dydaktycznych	Godziny zajęć	Nazwa przedmiotu	Prowadzący	Forma i miejsce zajęć
23.03.2024	sobota		09:00-9:30	<i>Powitanie uczestników kursu, rozpoczęcie, sprawy organizacyjne</i>	dr Paulina Zalewska	online Teams Zespół Kurs EIW-1
		3	09:30-11:45	Pedagogika specjalna	prof. E.M. Kulesza	
		3	12:00-14:15	Programy rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami	dr M. Porembska	
13.04.2024	sobota	2	9:00-10:30	Pedagogika specjalna	prof. E.M. Kulesza	
		3	11:00-13:15	Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży ze SPE	dr I. Kucharczyk	
		5	14:00-18:00	Teorie wykluczenia społecznego	dr K. Nawrocka	
20.04.2024	sobota	2	9:00-10:30	Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży ze SPE	dr I. Kucharczyk	
		3	11:00-13:15	Rodzina dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	dr B. Kosewska	
		2	14:00-15:30	Podstawy edukacji integracyjnej i włączającej	prof. A. Konieczna	
27.04.2024	sobota	2	9:00-10:30	Rodzina dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	dr B. Kosewska	
		3	11:00-13:30	Rola i kompetencje pedagoga wspierającego	mgr J. Serwa	
		3	14:00-16:30	Podstawy edukacji integracyjnej i włączającej	prof. A. Konieczna	
11.05.2024	sobota	5	9:00-14:15	Teoretyczne podstawy dydaktyki specjalnej	dr J. Gasik-Daszkowska	
		2	15:00-16:30	Rola i kompetencje pedagoga wspierającego	mgr J. Serwa	

15.05.2024	środa		09:00-11:00	Powitanie uczestników kursu, zwiedzanie Akademii i prezentacja uczelni	dr P. Zalewska	stacjonarnie APS
		3	13:30-16:00	Konstruowanie programów wychowawczych i profilaktycznych	dr K. Nawrocka	stacjonarnie APS
16.05.2024	czwartek	2	9:00-10:30	Konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych	dr P. Zalewska	stacjonarnie APS
		5	11:00-15:30	Włączanie społeczne i systemy wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnościami	mgr K. Majewska-Bielska	stacjonarnie APS
17.05.2024	piątek	5	10:00-14:00	Diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia	dr I. Kucharczyk	stacjonarnie APS
		2	14:30-16:00	Konstruowanie programów wychowawczych i profilaktycznych	dr K. Nawrocka	stacjonarnie APS
		2	16:05-17:35	Programy rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami	dr M. Porembska	stacjonarnie APS
18.05.2024	sobota	3	09:00-11:45	Indywidualizacja w pracy z uczniem - dostosowywanie wymagań edukacyjnych	dr U. Gosk-Sobańska	stacjonarnie APS
		5	12:00-16:30	Systemy wsparcia uczniów ze SPE w Polsce i na świecie	dr U. Gosk-Sobańska	stacjonarnie APS
19.05.2024	niedziela	5	9:00-13:30	Diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia	dr I. Kucharczyk	stacjonarnie APS
20.05.2024	poniedziałek	5	9:00-13:30	Diagnostyka w pedagogice specjalnej	prof. D. Akamit	stacjonarnie APS
21.05.2024	wtorek	5	8:00-12:00	hospitacje (praktyki)		Integracyjna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym

						w Warszawie
		5	13:30-17:30	Metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych	dr B. Rola	stacjonarnie APS
22.05.2024	środa	5	8:00-12:00	hospitacje (praktyki)		Integracyjna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Warszawie
		5	13:30-17:30	Metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych	dr B. Rola	stacjonarnie APS
23.05.2024	czwartek	5	8:00-12:00	hospitacje (praktyki)		Publiczne Przedszkole Integracyjne z Oddziałem Specjalnym w Warszawie
		3	15:00-17:30	Konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych	dr P. Zalewska	stacjonarnie APS
24.05.2024	piątek	2	9:00-10:30	Indywidualizacja w pracy z uczniem - dostosowywanie wymagań edukacyjnych	dr U. Gosk-Sobańska	stacjonarnie APS
			11:00-13:00	Zakończenie kursu, rozdanie certyfikatów, wspólny obiad/poczęstunek	dr P. Zalewska	stacjonarnie APS

*godziny zajęć mogą ulec zmianie

OPIS ZAJĘĆ DLA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH DOSKONALĄCYCH

1. Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

<i>Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	podające, prezentacja
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Samodzielna analiza literatury
LITERATURA	
Obowiązkowa	Borecka-Biernat, D., Kurtek, P., Woźniak-Krakowian, A. (2018). Radzenie sobie młodzieży w sytuacjach trudnych. Warszawa: Difin – część druga Radzenie sobie młodzieży z niepełnosprawnością w sytuacjach trudnych. Brzezińska A., Jabłoński S., Ziółkowska B. (2014). Specyficzne i specjalne potrzeby edukacyjne. Edukacja, 2(127), 37–52. Olechowska, A. (2019). Specjalne potrzeby edukacyjne w urzędowym dyskursie pedagogicznym. Warszawa: Wydawnictwo APS (rozdział 1)
Uzupełniająca	Konarska, J. (2016). Wieloznaczność pojęć i wielorakość zadań w analizie psychospołecznego kontekstu dojrzewania z niepełnosprawnością. Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo, 3(33), 59-78. Konieczna, I. (2017). Zasoby osobiste i społeczne człowieka w sytuacji doświadczania choroby przewlekłej. Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo, 4(38), 57-73. Kowalik, S. (2016). Psychologia niepełnosprawności i rehabilitacja psychologiczna. W: L. Cierpiąłkowska, H. Sęk (red.), Psychologia kliniczna (s. 541-554). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	http://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/117558/PDF/Specjalne_potrzeby_edukacyjne_2018.pdf Specjalne potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży prawne abc dyrektora przedszkola, szkoły i placówki (2010). Warszawa; MEN.
TREŚCI PROGRAMOWE	

- Charakterystyka ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Niepełnosprawność i choroba przewlekła jako źródła specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży. Psychologiczne konsekwencje różnych rodzajów niepełnosprawności oraz choroby przewlekłej. Problemy życiowe i możliwości rozwojowe dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz z chorobą przewlekłą. Psychologiczne mechanizmy postrzegania własnej niepełnosprawności i choroby. Niepełnosprawność i choroba przewlekła a obraz siebie i postrzeganie społeczne dzieci i młodzieży. Procesy stereotypizacja, stygmatyzacja i automarginalizacja. Psychospołeczna adaptacja do życia z niepełnosprawnością i chorobą przewlekłą – zmiany rozwojowe, istota i uwarunkowania satysfakcjonującej jakości życia.
- Wspomaganie rozwoju i wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi – cele, formy, skutki.
- Psychologiczne aspekty kształcenia dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pedagogika specjalna	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	wykład (prezentacja PP, film), dyskusja (asymilacji wiedzy i samodzielnego dochodzenia do wiedzy)
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	analiza literatury
LITERATURA	
Obowiązkowa	1. Kulesza, E.M., Kucharczyk, I., Gosk, U., Kosewska, B. (2019). Educational situation of students with special needs in the period 1999-2017 in Poland. <i>In 13th International Technology, Education and Development Conference. INTED2019 Proceedings</i>, 11th-13th March, 2019, Valencia, Spain, pp. 2688-2694, IATED, doi:10.21125/inted.2019.0721 (pdf) 2. Kulesza, E.M. (2022). Специальные педагоги в инклюзивных школах в Польше – на пути к качественному образованию. In: <i>Арнайы педагогтарды кәсіби дамытудағы дәстүр мен жаңашылдық. Традиции и новаторство в профессиональном развитии специального педагога. Traditions and innovation in professional development of special teacher: мат-лы меж. науч.- практ. конф.</i> Алматы: КазНацЖенПУ, p. 155-157. (ISBN 978 – 601 – 311 – 087 – 5) (Russian, pdf) Kulesza, E.M. (2011). Zasady rehabilitacji. W: E.M. Kulesza (red.), <i>Rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w wieku przedszkolnym</i> (s. 93-94). Wydanie 2., zmienione. Warszawa: Wyd. APS. (Polish, pdf)
Uzupełniająca	Kulesza, E.M., Al-Khamisy, D., Zalewska, P. (red.). (2021). <i>Od integracji do inkluzji: 30 lata integracji edukacyjnej -idea i rzeczywistość. Vol. 1.</i> Warszawa, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. 415 s. ISBN 978-83-66010-64-2 https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/20427/Od%20Integracji%20do%20Inkluzji.pdf?sequence=1&isAllowed=y Kulesza, E.M. (red.) (2011). <i>Rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w wieku przedszkolnym</i>. Wydanie 2. zmienione. Warszawa: Wyd. APS. (254 s.). (Polish).
Materiały	Działania naprawcze w pedagogice specjalnej (Polish, pdf)

dodatkowe (do tłumaczenia)	Klasyfikacja metod w pedagogice specjalnej (English, pdf)
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Definicja pedagogiki specjalnej jako obszaru pedagogiki ogólnej. - Subdyscypliny pedagogiki specjalnej. - Humanistyczna orientacja w pedagogice specjalnej. - Pojęcie rehabilitacji, rodzaje i zasady. System edukacji w Polsce. Podstawy prawne edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami: od segregacji do inkluzji. - Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). Typy placówek wychowawczo-edukacyjnych dla uczniów ze SPE. - Wskaźniki inkluzji – dane GUS (2022/2023). - Zadania pedagoga specjalnego w edukacji inkluzyjnej. - Zasady pracy z uczniami ze SPE. - Klasyfikacja metod w pedagogice specjalnej. Wybrane metody pracy z uczniem ze SPE. - Tendencje w rozwoju pedagogiki specjalnej w Polsce.	

2. Dydaktyka specjalna

<i>Teoretyczne podstawy dydaktyki specjalnej</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	wykład (prezentacja PowerPoint), dyskusja
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Analiza literatury
LITERATURA	
Obowiązkowa	Głodkowska J. (2017) Dydaktyka specjalna – od wzorca do interpretacji; Warszawa:PWN Głodkowska J. (2010) Dydaktyka specjalna w przygotowaniu do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, Warszawa: APS Wyczęsany J. (2014) Dydaktyka specjalna – wybrane zagadnienia, Warszawa:Harmonia
Uzupełniająca	Głodkowska J (1999) Poznanie ucznia szkoły specjalnej, wrażliwość edukacyjna dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim: diagnoza i interpretacja. Głodkowska J. (2017) Dydaktyka specjalna – od systematyki do projektowania dydaktyk specjalistycznych, Warszawa:PWN
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Prezentacja PP (Teoretyczne podstawy dydaktyki specjalnej)
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Dydaktyka specjalna jako nauka teoretyczna i empiryczna. - Dydaktyka specjalna w kontekście porównawczym i interdyscyplinarnym. - Koncepcje i systemy dydaktyczne kształcenia specjalnego. - Wzorce edukacyjne w odniesieniu do grupy osób ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, a dydaktyka specjalna. - Zasady, metody, proces kształcenia w aspekcie trudności związanych ze specjalnymi potrzebami	

edukacyjnymi uczniów z różnymi zaburzeniami w rozwoju (niepełnosprawność ruchowa, intelektualna, słuchu, wzroku, całościowe zaburzenia w rozwoju, zaburzenia sprzężone, zaburzenia dynamiki procesów nerwowych, choroba przewlekła, niedostosowanie społeczne i inne).

- Miejsce i rola dydaktyki specjalnej w szkolnictwie ogólnodostępnym.
- Wybrane metody wspomagające proces kształcenia i wychowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Systemy wsparcia osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Polsce i na świecie

OPIS PRZEDMIOTU

Umiejętności

Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	prezentacja, metody podające
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	analiza literatury i materiałów z zajęć

LITERATURA

Obowiązkowa	Chrzanowska, I. (2021). Pedagogika specjalna: od tradycji do współczesności. Impuls. Olechowska A. (2001). Wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wskazówki dla nauczycieli. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Szczupał, B (2009). Godność osoby z niepełnosprawnością: studium teoretyczno-empiryczne poczucia godności młodzieży z dysfunkcją narządu ruchu. Kraków: Akapit. Szumski, G. (2006). Integracyjne kształcenie niepełnosprawnych. Warszawa: Wydawnictwo APS, Wydawnictwo Naukowe PWN.
Uzupełniająca	PFRON: Instytucje - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (pfron.org.pl) One są wśród nas. Seria. WSiP. Dostęp: https://wolsztyn.pbp.poznan.pl/node/27 System wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w Polsce kutek-sladek.pdf (upip2.edu.pl)
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	brak

TREŚCI PROGRAMOWE

- Wsparcie – pojęcie, cel, typy, rodzaje, systemy wsparcia. Wsparcie społeczne - ujęcie strukturalne i funkcjonalne.
- Rodzaje wsparcia w rehabilitacji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi niepełnosprawnością. Systemy wsparcia: rodzina, grupy samopomocowe i wolontariusze, system pomocy pozarządowej, formalny system pomocy, system edukacji i rehabilitacji, pomoc socjalna, system rentowy.

- Działalność placówek rehabilitacyjnych, resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych z uwzględnieniem problemów ich funkcjonowania. Zasady, metody, formy wychowania..
- Wspomaganie osób pracujących z uczniem ze SPE.
- Systemy kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Polsce i na świecie;
- Stowarzyszenia i organizacje działające w Polsce i w innych krajach (narodowe oraz międzynarodowe) na rzecz wsparcia osób ze SPE.

Rodzina dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

OPIS PRZEDMIOTU

Umiejętności

Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	Podające, prezentacje
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Samodzielna analizy literatury, przygotowania zadania

LITERATURA

Obowiązkowa	Babiuch, M. (2002). Jak współpracować z rodzicami trudnych uczniów? Warszawa: WSiP. Charczuk B. (2015). Szkoła dialogu. Kraków: Wydawnictwo Rubikon. Kielin, J. (2002). Jak pracować z rodzicami ucznia niepełnosprawnego. Gdańsk: GWP. Dryjańska J. (2017). Kontakt rodzic - terapeuta. Dobra relacja fundamentem dobrej współpracy. w: Małe dziecko troska akceptacja bezpieczeństwo uczenie (red.) Piotrowicz, R. Wyd. APS, s. 49-64. Kwaterna, A. Nauczyciel w sojuszu z rodzicami w: Odpowiedzialność wspólnotowość współpraca w szkole/ (red.), 2018 Kwaterna, A., Łukasik, J. M., Kowal, S. Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków, s. 141-204. Hajnicz W., Konieczna A. (2015). Indywidualne wsparcie edukacyjne. Warszawa: Wydawnictwo APS, s. 31-62. Łukasiewicz-Wieleba J., (red.), (2014). Nauczyciele i rodzice. Komunikacja relacja współpraca. Warszawa: APS. Skałbana B. (2009). Poradnictwo pedagogiczne. Przegląd wybranych zagadnień. Kraków: Impuls.
Uzupełniająca	Jakoniuk-Diallo A., Kubiak H. (red.)(2010). O co pytają rodzice dzieci z niepełnosprawnością? Warszawa: Difin. Jankowska, A.,(2012).Rozmowy z rodzicami. Poradnik dla nauczyciela. Kielce: Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP Spółka zo.o. Konieczna A., (2010). Szkoła wobec rodziców dziecka źle funkcjonującego w roli ucznia. Warszawa: APS. Olechnowicz H., (1997). Opowieści terapeutów. Warszawa: WSiP, s. 148-152. Pisula E., (2012). Rodzice dzieci z autyzmem. Warszawa: Wyd. naukowe PWN
Materiały dodatkowe (do	Prezentacja, materiały przekazane w folderze skompresowanym

tłumaczenia)	
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Uwarunkowania specyfiki pracy z rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym w poszczególnych okresach życia dziecka. - Wpływ rodzaju zaburzeń rozwoju dziecka na funkcjonowanie rodziny. - Zasady diagnozowania sytuacji rodzinnej dziecka z SPE. - Wsparcie społeczne rodziny dziecka ze SPE. Rodzaje i źródła wsparcia społecznego. Formalne i nieformalne systemy wsparcia społecznego rodziny dziecka ze SPE. - Założenia i metody wspierania rodziny dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym w całym cyklu jego życia. - Relacje między rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi a specjalistami.	

Włączanie społeczne i systemy wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnościami

OPIS PRZEDMIOTU

Umiejętności

Forma zajęć	Ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	Dyskusja, działania praktyczne, metody aktywizujące, praca w parach
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Rozwiązanie zadania problemowego Samodzielna analiza literatury

LITERATURA

Obowiązkowa	Żuraw, H.(2008).Udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Warszawa. Wyd. Żak.
	Chrzanowska, I. (2018). Pedagogika specjalna od tradycji do współczesności. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”
	Rzezicka, A., Kobylańska,K.(2003).(red.) Dorosłość, niepełnosprawność, czas współczesny: na pograniczu pedagogiki specjalnej. Kraków.
Uzupełniająca	Głodkowska, J., Giryński, A.(2006).(red.).Rehabilitacja społeczna i zawodowa-od bierności do aktywności. Kraków. Wyd. NaukoweAKAPIT.
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	https://stare.psoni.org.pl/wp-content/uploads/2021/04/Konwencja-o-prawach-os%C3%B3b-zN_do-internetu.pdf

TREŚCI PROGRAMOWE

- Włączenie społeczne- perspektywa teoretyczna i praktyczna - Systemy wspierania dorosłych - Formy i metody rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami - Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w kontaktach z rodziną i środowiskiem lokalnym - Praktyczne działania na rzecz wsparcia psychologiczno-socjalnego osób dorosłych z niepełnosprawnościami i ich rodzin. - Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób dorosłych z niepełnosprawnościami (fundacje, stowarzyszenia) - Wybrane zagadnienia dorosłości osób z niepełnosprawnością: ubezwłasnowolnienie i jego prawne i funkcjonalne konsekwencje	
---	--

- Niezależne życie osób z niepełnosprawnością intelektualną, self-adwokatura

3. Teorie edukacji integracyjnej i włączającej

<i>Teorie wykluczenia społecznego</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	Wykład, dyskusja
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	
LITERATURA	
Obowiązkowa	Becker- Pestka D., Kubiński G., Łojko M., Różne obszary wykluczenia społecznego w Polsce. wybrane zadnienia. Wyd. Exante, Wrocław, 2017 Jarosz M., (red.) Wykluczeni. Wymiar społeczny, materialny i etniczny. ISP PAN, Warszawa, 2008 Krzysztofiak D., Spętana J., Włodarczyk E., Od wykluczenia do wsparcia, Wyd. IMPULS. Kraków 2017 Klimczak W., Kubiński G., Sikora- Wiśniewska E., Wykluczenie społeczne w Polsce. Wybrane zagadnienia. wyd. Exante, Wrocław 2017
Uzupełniająca	Szarfenberg R., Marginalizacja i wykluczenie społeczne, IPS UW, Warszawa 2006 Tarkowska E., Ubóstwo i wykluczenie społeczne. Koncepcje i polskie problemy. [w:] J. Wasilewski (red.) Współczesne społeczeństwo polskie, Scholar, Warszawa 2006 Tarkowska E. (red.) Dyskurs ubóstwa i wykluczenia społecznego, Warszawa 2013
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Prezentacja
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Zjawisko wykluczenia społecznego – definicje, podstawowe pojęcia. - Obszary i symptomy wykluczenia społecznego. - Grupy defaworyzowane – charakterystyka. - Konsekwencje wykluczenia edukacyjnego i społecznego. - Polityka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Polsce i na świecie.	

<i>Podstawy edukacji integracyjnej i włączającej</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	podające, prezentacja

Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Samodzielna analiza literatury
LITERATURA	
Obowiązkowa	Jachimczak B. (2023). Edukacja włączająca. Łódź: ORE.
Uzupełniająca	UNESCO. 2020. Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and education: All means all. Paris, UNESCO. Pobrano z: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373718 Mezzanotte, C. (2022). The social and economic rationale of inclusive education: An overview of the outcomes in education for diverse groups of students [OECD Education Working Paper No. 263]. OECD Publications. https://doi.org/10.1787/bff7a85d-en. Retrived from: https://one.oecd.org/document/EDU/WKP(2022)1/en/pdf Brussino, O. (2020). Mapping policy approaches and practices for the inclusion of students with special education needs. OECD Education Working Papers, No. 227, OECD Publishing, Paris. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/600fbad5-en.pdf?expires=1714132595&id=id&accname=guest&checksum=45883FA84ADA04E1A02EC308D2793520
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Kolanowska, E. (2021). The System of Education in Poland 2020. Warsaw: Foundation for the Development of the Education System, s. 92-98. doi: 10.47050/66515222. Retrieved from: https://eurydice.org.pl/brepo/panel_repo_files/2021/10/07/rnai4w/the-system-of-education-in-poland-online-new.pdf
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Edukacja włączająca, integracyjna i ogólnodostępna – wyjaśnienie pojęć i teoretycznych podstaw. - Kulturowe uwarunkowania procesu inkluzji. - Geneza edukacji włączającej w Polsce i na świecie. - Rozwój edukacji włączającej w międzynarodowym ujęciu porównawczym. - Prawny wymiar edukacji włączającej. Międzynarodowe akty prawne związane z problematyką inkluzji społecznej w tym edukacyjnej. - System edukacji włączającej w Polsce. Typy szkół i ich charakterystyka. - Efektywność edukacji włączającej: sposoby rozumienia efektywności i uwarunkowania efektywności edukacji włączającej. Badania efektywności modelu edukacji włączającej. Metody i wyniki, w świetle badań empirycznych.	

<i>Rola i kompetencje pedagoga specjalnego</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	Rozmowa kierowana, działania praktyczne/problemowe, metody aktywizujące, prezentacja multimedialna w wykonaniu wykładowcy.
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Samodzielna analiza literatury https://padlet.com/jsrwa/rola-pedagoga-wspieraj-cego-hh62fl0f2zzzo6ra

LITERATURA	
Obowiązkowa	Chrzanowska, I. (2021). Pedagogika specjalna: od tradycji do współczesności. Kraków: Oficyna Wydawnicza "Impuls". Gajdzica Z. (2011). Sytuacje trudne w opinii nauczycieli klas integracyjnych. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”. Korneluk M., Nazarczuk M. (2008), Zakładane i realizowane funkcje nauczyciela wspomagającego w klasie integracyjnej, „Student Niepełnosprawny. Szkice i Rozprawy”, nr 1. Kształcenie nauczycieli przygotowujące do edukacji włączającej. Profil nauczyciela edukacji włączającej. Europejska Agencja Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami. Minczakiewicz E.M. (2016), Pedagog specjalny wobec wyzwań polskiej edukacji i potrzeb uczniów specjalnej troski, [w:] J. Skibska, J. Wojciechowska, Współczesna edukacja. Wielopłaszczyznowość zadań, Wyd. Libron, Kraków, s. 197-198. Olechowska A. (2016), Specjalne potrzeby edukacyjne, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
Uzupełniająca	Skura M. (2018), Relacje nauczyciela wspomagającego i nauczyciela wiodącego – temat wciąż otwarty, „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”, nr 29
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	ROLA I ZNACZENIE NAUCZYCIELA WSPOMAGAJĄCEGO.pdf
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Kształcenie kadr w zakresie edukacji włączającej. - Kompetencje nauczycieli w świetle potrzeb ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych w edukacji włączającej – wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne - Rola i zadania pedagoga specjalnego w nauczaniu włączającym. - Wsparcie i doskonalenie zawodowe nauczycieli - formy doskonalenia oraz placówki doskonalenia nauczycieli.	

4. Ocena specjalnych potrzeb edukacyjnych, planowanie, realizacja i monitorowanie wsparcia

<i>Diagnostyka w pedagogice specjalnej</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	podająca z wykorzystaniem prezentacji
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	analiza literatury

LITERATURA	
Obowiązkowa	Niemierko, B. (2021). Diagnostyka edukacyjna. Warszawa: WN PWN. Słupek, K. (2018). Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna, dostosowanie wymagań. Gdańsk: Harmonia. Skibska J. (2017). Diagnoza interdyscyplinarna. Wybrane problemy. Kraków: Impuls. Zawiślak, A. (2009). Wybrane zagadnienia z pedagogiki specjalnej. Kraków: Impuls. Jarosz, E., Wysocka, E. (2006). Diagnoza psychopedagogiczna - podstawowe problemy i rozwiązania. Warszawa: Żak. Głodkowska, J. (2017). Dydaktyka specjalna. Od wzorca do interpretacji. Warszawa: PWN. Skorek, E.M. (red.) (2010). Terapia pedagogiczna. Zaburzenia rozwoju psychoruchowego dzieci. Kraków: Impuls. Kutscher, M.L., Attwood, T., Wolff, R.R. (2007). Dzieci z zaburzeniami łączonymi. Warszawa: K.E. LIBER.
Uzupełniająca	Dłużniewska, A., Szubielska, M. (2017). Diagnoza – definicja, klasyfikacja, modele, narzędzia. W: K. Krakowiak (red.), Diagnoza specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, s. 20-44. Skałbana, B. (2011). Diagnostyka pedagogiczna. Wybrane obszary badawcze i rozwiązania praktyczne. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”. Trochimiak, B., Gosk, U. (2010). Diagnoza pedagogiczna W: J. Głodkowska (red.), Dydaktyka specjalna w przygotowaniu do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. Trochimiak, B. (2011). Konstruowanie narzędzi do prowadzenia diagnozy pedagogicznej. W: J. Głodkowska (red.), Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole ogólnodostępnej. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. Wysocka, E. (2013). Diagnostyka pedagogiczna. Nowe obszary i rozwiązania. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	brak
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Diagnoza rozwojowa i funkcjonalna, ICF. Diagnoza nozologiczna wg klasyfikacji ICD, DSM - Procedury badań diagnostycznych i eksperymentalnych w pedagogice specjalnej – analizy jakościowe i ilościowe. - Rola i miejsce diagnostyki opiekuńczo-wychowawczej, rehabilitacyjnej, resocjalizacyjnej i socjoterapeutycznej w pracy różnych placówek i instytucji. - Orzecznictwo psychopedagogiczne a orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. - Modele podejmowanych działań przez zespoły specjalistów i modele działania diagnostów. - Modele diagnozowania w pedagogice (Ziemski, Kępiński, Obuchowska, Marcinkowska, modele	

diagnozy dydaktycznej, wychowawczej i środowiskowej, ujęcie strukturalno-dynamiczne, i in.)
- Wyznaczniki metodyki diagnozy
- Ocena skuteczności stosowanych metod wychowania, nauczania specjalnego, rehabilitacji - ewaluacja i efektywność w kształceniu specjalnym.

<i>Diagnoza specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	wykłady i ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	10 g. (5 g.+ 5 g.)
Metody pracy	praca w parach, w grupie, dyskusja, mini wykład
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Zapoznanie się z materiałem Opracowanie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania
LITERATURA	
Obowiązkowa	Czarnocka, M., (2017). Kształcenie uczniów cudzoziemców i powracających z zagranicy: nowe przepisy, praktyczne wskazówki, wzory dokumentów, Warszawa: Wiedza i praktyka. Cieśleńska, B., Wiśniewska E. (red.) (2020). Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w teorii i praktyce szkolnej. Płock: Wydawnictwo Naukowe Mazowieckiej Uczelni Publicznej w Płocku. Marcinkowska, B., Wołowicz, A. (2010). Wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania i konstruowanie indywidualnych programów dla osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. Markowska-Manista, U., Pasamonik, B. (red.) (2017). Kryzys migracyjny. Perspektywa pedagogiczno-psychologiczna. Tom II. Warszawa: APS. Olechowska, A., (2016). Specjalne potrzeby edukacyjne. Warszawa: PWN. Paplińska M. (2008) Niepełnosprawność wzrokowa i jej psychospołeczna specyfika. W: Czerwińska M. (red.) Niewidomi w kulturze - od terapii do sztuki wybrane zagadnienia. Przegląd Tyflogiczny Nr 1-2 (38-39). PZN, Warszawa, s. 12-28. Plichta P., Jagoszewska, I., Gładyszewska-Cylulko, J., Szczupał, B., Drzazga, A., Cytowska, B. (2017). Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z niepełnosprawnościami, Kraków: Impuls. Walkiewicz-Krutak M. (2020). Zaburzenia funkcji wzrokowych u dzieci w wieku szkolnym oraz ich wpływ na naukę czytania i pisanie. Forum Pedagogiczne, 2(10), 61-74.
Uzupełniająca	Limont, W. (2016). Uczeń zdolny: jak go rozpoznać i jak z nim pracować. Sopot: GWP Paplińska M., Witeczak-Nowotna J. (2015) Kompleksowa diagnoza dziecka niewidomego, jego sytuacji w domu i szkole – studium przypadku. W: B. Antoszevska, M. Wójcik (red.) Diagnoza i metody wspomagania rozwoju. UWM, Olsztyn, s. 71-89. Śmiechowska-Petrovskij, E. (red.) (2016). Dzieci z trudnościami adaptacyjnymi w

	młodszy wiek. Aspekty rozwojowe i edukacyjne w kontekście specyfiki różnic kulturowych. Warszawa: UKSW
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Knopik T. (2018). Diagnoza funkcjonalna. Planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Działania postdiagnostyczne. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Diagnozowanie relacji społecznych w grupach integracyjnych – charakterystyka metod, sposoby ich używania i interpretacja wyników. - Diagnoza funkcjonalna ucznia z: niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniem wzroku, zaburzeniami słuchu, zaburzeniami ruchu, chorobą przewlekłą, w tym psychiczną; niedostosowanymi społecznie, zagrożonymi niedostosowaniem społecznym, z zaburzeniami zachowania i emocji, całościowym zaburzeniem rozwoju; ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, zaburzeniami komunikacji i sprawności językowych. - Wybrane narzędzia diagnozy potrzeb edukacyjnych – ich znajomość, ocena przydatności i umiejętność zastosowania. - Rozpoznawanie potencjału ucznia na podstawie diagnozy funkcjonalnej. - Określenie możliwości i ograniczeń w realizacji zadań wynikających z roli ucznia. - Diagnoza pedagogiczna w polskim prawie oświatowym – zadania nauczycieli i specjalistów, zasady sporządzania opinii, zawartość wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia.	

5. Metody nauczania dzieci i uczniów z różnymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

<i>Metodyka kształcenia w grupach zróżnicowanych</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	10 g.
Metody pracy	praca w parach, w grupie, dyskusja, mini wykład
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	20 g. – zapoznanie się z materiałami zamieszczonymi na padlecie. 10 g – opracowanie scenariusza według kryteriów UDL
LITERATURA	
Obowiązkowa	Chrzanowska I., Szumski G., (2019), <i>Edukacja włączająca w przedszkolu i szkole</i> , Wydawnictwo FRSE, Warszawa.
	Czerniawska, E. (2000). Interprzedmiotowe zróżnicowanie aktywności strategicznej, bezradność intelektualna i osiągnięcia w uczeniu się. <i>Przegląd Psychologiczny</i> , 4, 499-512.
	Hattie J. (2015). <i>Widoczne uczenie się dla nauczycieli</i> . Warszawa: Wydawnictwo

	CEO. Marzano R. J. (2012). Sztuka i teoria skutecznego nauczania. Wydawnictwo CEO. Moss C. M., Brookhart S. M. (2014) Cele uczenia się. Wydawnictwo CEO. Sterna D. (2016). Uczę się uczyć. Wydawnictwo CEO
Uzupełniająca	Cichocka-Segiet K., Mostowski P., Rutkowski P., <u>Uniwersalne projektowanie zajęć jako droga do zaspokajania zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych</u> [dostęp: 25.09.2021]. <u>Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych</u> z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U., poz. 1169). <u>Projektowanie uniwersalne</u> [dostęp: 24.09.2021] Domagała-Zysk E., <u>Racjonalne dostosowania i modyfikacje w edukacji uczniów ze SPE</u> w: Kwiatkowski S., [red.] (2018). <u>Kompetencje przyszłości</u>, Warszawa, Wydawnictwo FRSE Dostęp online:[11.09.2021].
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	prezentacja: „Metodyka kształcenia w grupie zróżnicowanej”, padlet z filmikami, artykułami oraz zdjęciami. Karty pracy: Kryteria scenariusza według UDL, artykuł dotyczący UDL. https://mscdn.padlet.org/beatarola/indywidualizacja-w-edukacji-wczesnoszkolnej-nsk3ow4n1h12mgu5/wish/2899039152
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Metodyka pracy z uczniami w grupach zróżnicowanych. - Podmiotowość i pełnomocność ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. . - Istota i zalety nauczania otwartego w edukacji włączającej. - Założenia teoretyczne metodyki wdrażania nauczania otwartego. - Uniwersalne projektowanie zajęć. Pojęcie i zasady uniwersalnego projektowania zajęć. - Metody nauczania. Metody aktywizujące. Metoda projektów. - Różne formy organizacyjne pracy na lekcji. Praca zbiorowa, grupowa, indywidualna. - Tutoring uczniowski w klasach włączających – istota, efektywność i modele tutoringu uczniowskiego.	

<i>Indywidualizacja w pracy z uczniem - dostosowywanie wymagań edukacyjnych</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	Dyskusja, działania praktyczne/problemowe, metody aktywizujące, prezentacja multimedialna w wykonaniu wykładowcy
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	aktywność podczas zajęć (ćwiczeń)

LITERATURA	
Obowiązkowa	1. Bogdanowicz, M. Adryjanek, A. (2009). Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów. OPEROM 2. Chrzanowska I., Szumski G. (red.), Edukacja włączająca w przedszkolu i szkole, Wyd. FRSE, Warszawa, 2019 3. Głodkowska, J. (2016) Dydaktyka specjalna. Od systematyki do projektowania dydaktyk specjalistycznych (s.165-207). 4. Olechowska A. (2001). Wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wskazówki dla nauczycieli. Wyd. APS, Warszawa. 5. Domagała-Zyśk (2018) Racjonalne dostosowania i modyfikacja w edukacji uczniów mających specjalne potrzeby edukacyjne. W: Kompetencje przyszłości: obszary: porozmawiajmy o kompetencjach, wyzwania współczesnej edukacji, kompetencje cyfrowe, kompetencje społeczne nauczycieli (red. nauk.) Stefan M. Kwiatkowski. (13) (PDF) Racjonalne dostosowania i modyfikacje w edukacji uczniów mających specjalne potrzeby edukacyjne (researchgate.net) Oraz: (PDF) Nowoczesne technologie a uczniowie z dysleksją – możliwości i zagrożenia Agnieszka Pawluk-Skrzypek - Academia.edu
Uzupełniająca	Krasowicz- Kupis, G. (2019). Nowa psychologia dysleksji. Warszawa: PWN. One są wśród nas. Seria. WSiP. Dostęp: https://wolsztyn.pbp.poznan.pl/node/27
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	brak

TREŚCI PROGRAMOWE

- Omówienie sposobów rozpoznawania potrzeb edukacyjnych uczniów i ich uwarunkowań, w tym zróżnicowanych potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, czy szczególnie uzdolnionych
- Charakterystyka pracy z uczniami z trudnościami w uczeniu się w tym z uczniami ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
- Rola nowych technologii.
- Metody i techniki określania indywidualnego potencjału ucznia i wspomaganie w projektowaniu własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej.
- Analiza możliwości i sposoby dostosowywania procesu kształcenia do potrzeb uczniów.

6. Programy edukacyjne w integracyjnym i włączającym środowisku edukacyjnym

<i>Programy rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin	5 g.

dydaktycznych	
Metody pracy	Wykład, dyskusja, warsztaty, gry edukacyjne
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Analiza literatury przedmiotu
LITERATURA	
Obowiązkowa	Sawicka, K. (2010) Socjoterapia. Warszawa: Kompendium Grudziewska E. (2015) Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą. Warszawa: Difin części 1-6 Jankowiak, B., Soroko, E. (2021). Socjoterapia młodzieży. Studium psychologiczno-pedagogiczne. PWN. Sawicka K. (2004). Formy aktywności w grupie socjoterapeutycznej. Remedium. nr 7/8, s. 44-45 Sawicka K. (2006) Trudne zachowania uczestników socjoterapii. Remedium. nr 3, s. 28-29. Szczepanik R. Jaros A. (2016) Techniki socjoterapeutyczne w pracy z dzieckiem agresywnym. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Uzupełniająca	Fudali, M. (2005). Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin alkoholowych a zmiana obrazu własnej osoby, Opieka, Wychowanie, Terapia, 3-4 (63-64), s. 26-31. Jankowiak B. (2016). Socjoterapia jako forma pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Poznań Wydawnictwo Naukowe UAM John-Borys, M. (2005). Socjoterapia – jak zachodzi zmiana zachowania. W: M. Deptuła (red.). Diagnostyka, profilaktyka, socjoterapia w teorii i praktyce pedagogicznej. UKW. Matyja, A. (2005). Metody i techniki stosowane w socjoterapii. Opieka, Wychowanie, Terapia, 3-4 (63-64), 23-25. Deptuła M. (2005) Diagnostyka, profilaktyka, socjoterapia w teorii i praktyce pedagogicznej. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego Dąbrowska-Jabłońska I. (2006) Terapia dzieci i młodzieży: metody i techniki pomocy psychopedagogicznej. Kraków: Impuls Lasota A., Franczyk J. (2016) Socjoterapia dzieci i młodzieży. Warszawa: Żak.
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Mueser, K.T. (2010). Social skills training. In I.B. Weiner, & W.E. Craighead (Eds.), <i>Corsini's Encyclopedia of Psychology (4th Edition) Volume 4</i>. New York: Wiley (pp. 1647-8). WERSJA WORD Porembska M. (2024) Socjoterapia w pracy z młodzieżą nieprzystosowaną społecznie. W: Grudziewska E. (red.) Socjoterapia w pracy z dziećmi i młodzieżą. Warszawa: Difin część 6 Wersja PDF do przetłumaczenia
TREŚCI PROGRAMOWE	

- Strategie wykorzystywane podczas pracy z grupą (tworzenie poleceń, komunikacja, system motywacyjny).
- Pomoce dydaktyczne wykorzystywane podczas treningów (tutaj m.in. filmiki modelowe są też na YT)
- Zabawa grupowa jako interwencja psychopedagogiczna – rodzaje i sposoby wykorzystania.
- Aktywności stosowane podczas zajęć grupowych (scenki dramatyczne i sytuacyjne, rozmowy, gry dydaktyczne, prace zespołowe, inscenizacje, filmy modelowe).
- Wybrane programy wykorzystywanych podczas zajęć kształtujących umiejętności społeczne.
- Metody wspomagające trening umiejętności społecznych (sposoby adaptacji do zajęć) np. biblioterapia, dogoterapia, socjoterapia, relaksacja.

<i>Konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	podająca (praca własna), analiza indywidualnych przypadków
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	praca na arkuszu Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego za ORE
LITERATURA	
Obowiązkowa	Olechowska, A. (2016). Specjalne potrzeby edukacyjne. Warszawa: PWN. Plichta, P., Jagoszewska, I., Gładyszewska-Cylulko, J., Szczupak, B., Drzyzga, A., Cytowska, B. (2017). Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów z niepełnosprawnościami. Kraków: Impuls. Słupek, K. (2018). Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna, dostosowanie wymagań. Gdańsk: Harmonia. Cybulska, R., Derewlana, H., Kacprzak, A., Pęczek, A. (2017). Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji w świetle nowych przepisów prawa oświatowego. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji. Czapiga, A. (2005). Zadania terapeutyczne w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi. Indywidualne programy terapeutyczne. W: S. Mihilewicz (red.) (2005). Dziecko z trudnościami w rozwoju. Kraków: Impuls. Naprawa, R., Tanajewska, A., Mach, C., Szczepańska, K. (2012). Karta indywidualnych potrzeb ucznia. Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.
Uzupełniająca	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w

	publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017, poz. 1591; Dz. U. z 2023 r. poz. 1798). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1578; Dz. U. z 2020 r. poz. 1309).
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Arkusz Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego za ORE umieszczonego na platformie MS Teams Uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-w-systemie-edukacji.pdf
TREŚCI PROGRAMOWE	
– Podstawy prawne konstruowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (IPET). – IPET jako forma realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i wskazań wynikających z wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania ucznia. – Zakres i sposób dostosowania programu wychowania przedszkolnego lub wymagań edukacyjnych do potrzeb wychowanka. – Zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów o charakterze rewalidacyjnym, socjoterapeutycznym lub resocjalizacyjnym a zajęcia rewalidacyjne, socjoterapeutyczne, resocjalizacyjne. – Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej możliwe do wskazania w IPET i zasady ich określania – Działania wspierające rodziców ucznia oraz współpraca z innymi podmiotami w zakresie realizacji IPET i zadań placówki – Monitorowanie i ewaluacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Teoretyczne podstawy konstruowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych.	

<i>Konstruowanie programów wychowawczych i profilaktycznych</i>	
OPIS PRZEDMIOTU	
Umiejętności	
Forma zajęć	ćwiczenia
Liczba godzin dydaktycznych	5 g.
Metody pracy	podające, prezentacja
Nakład pracy studenta/forma pracy własnej	Samodzielna analiza literatury
LITERATURA	
Obowiązkowa	Konopczyński M., Borowik J., Chlebowski P., Kolemba M., Szorc K., Szada-Borzykowska J., Wieczorek M.(red), Program wychowawczo- profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej, Warszawa, 2017,
	Borowik J., Działania wychowawczo- profilaktyczne a diagnoza potrzeb środowiska szkolnego, materiały ORE, Warszawa, 2018

	Gaś Z. B., Poleczak W.(red.), Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo- profilaktyczny szkoły, Warszawa, 2017 Gaś Z., Psychoprofilaktyka. Procedury konstruowania programów wczesnej interwencji, Lublin 2000
Uzupełniająca	Baryła- Matejczuk M., Konstruowanie szkolnego programu profilaktyki aktualnym zadaniem szkoły, materiały ORE, Warszawa, 2017 Borowik J., Działania wychowawczo- profilaktyczne a diagnoza potrzeb środowiska szkolnego, materiały ORE, Warszawa, 2018 https://programyrekomendowane.pl/ https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=6246 https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=6303
Materiały dodatkowe (do tłumaczenia)	Prezentacja
TREŚCI PROGRAMOWE	
- Profilaktyka w szkole i klasie szkolnej - Program wychowawczo - profilaktyczny szkoły – założenia, konstrukcja. - Diagnoza potrzeb, oczekiwań i zasobów podmiotów życia szkolnego. - Rola nauczyciela w procesie diagnozowania - diagnoza nauczycielska w kontekście działań profilaktycznych wykluczenia społecznego. - Cele, treści i działania w programach wychowawczych i profilaktycznych, uzależnień, agresji i przemocy. - Dostosowanie programów do konkretnego środowiska szkolnego. - Konstruowanie programów wychowawczo – profilaktycznych nastawionych na problem. - Programy kształtowania postaw wobec uczniów z niepełnosprawnością i relacji rówieśniczych w grupach integracyjnych. Założenia teoretyczne programów, klasyfikacje programów kształtowania postaw wobec uczniów z niepełnosprawnością i relacji w grupach integracyjnych.	

6. Hospitacje

<i>Hospitacje</i>
TREŚCI PROGRAMOWE
Celem hospitacji w Polsce jest: - zapoznanie się ze specyfiką warsztatu pracy nauczyciela-/pedagoga specjalnego pracującego w placówce, w której student realizuje hospitację, - poznanie zasad organizacyjnych placówki, - obserwacja dzieci podczas różnych aktywności, - obserwacja oraz asystentura podczas zajęć edukacyjnych i terapeutycznych, - poznanie różnych form i metod pracy, - konfrontowanie nabywanej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym oraz kształtowanie postaw i cech osobowych niezbędnych w pracy pedagoga specjalnego.

KIEROWNIK KURSU
Edukacja integracyjna i włączająca

Paulina Zalewska
dr Paulina Zalewska